

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

V. De Dispensationis Matrimonialis Causis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

Confessarii, si sint viri docti & juxta formam Tridentini approbati ex commissione Provincialis dispensare in foro Conscientie ad petendum debitum cum his, qui consanguineam sui conjugis post matrimonium carnaliter cognoverint. Quod privilegium concessum aliis Religiosis, quibuscumque Societas JESU in privilegiis communicat, refertur Compend. Privileg. Societ. V. Dispensatio §. 7. ubi in fine additur, facultatem hanc à P. N. Generali concedi Provincialibus & alijs Confessarijs, quibus ipsi per se vel per alios eam commiserint. Unde vitium nonnemini est, argui posse ad dispensationem in ipso matrimonio, contracto cum occulto impedimento affinitatis, ex copula fornicaria cum consanguinea ante matrimonium habita ortæ. Sed, ut cum Rodericio Tom. 3. Regular. q. 2. art. 2. cit. Henriquez cap. 5. n. 3. Pontius n. 11. & Perez n. 13. advertunt, malè & sine sufficiente fundamento; cum privilegia non admittant interpretationem latam, & argumento à concessio minore ad majus locus non sit, arg. Reg. Quæ à Jure 28. in 6. Glossa in c. Cum dilectus 8. V. Juri, de Consuetud. Sylvester V. Privilegium q. 3. & Suarez Lib. 8. de LL. cap. 27. n. 5. Quare, cum super occulto impedimento dispensationem urgens necessitas exposcit, & adiri nequit Papa, ejusque legatus alijsve dispensandi potestate præditus in provincia non est, dispensationis indigos ad Episcopum remittendos, aut dispensandi facultatem ab ipso petendam, salubriter monet Pontius cit. cap. 13. n. 11. in fine.

ARTICULUS V.

De Dispensationis Matrimonialis Causis.

SUMMARIUM.

74. Dispensationis bonestas,
75. Imò & valor justam causam exigat,
76. Saltem, si fiat à Pralato Papæ inferiore.
77. Tales sunt I. Regia vel Principalis dignitas impetrantis.
78. II. Nobilis familia in splendore conservatio.
79. III. Excellentia meritorum in Ecclesiam.
80. IV. Pacis procuratio & remissio scandalorum.
81. V. Magna litis compositio.
82. VI. Loci angustia.
83. VII. Incompetentia dotis,
84. Ad equale matrimonium obtinendum sufficientia.
85. VIII. Proles ex conjugio, bonâ salute inito, suscepta.
86. IX. Conservatio famæ mulieris corruptæ.
87. X. Maxima difficultas voti adimplendi.
88. XI. Defectus maturæ deliberationis in ejus emissionem.
89. XII. Certa & rationabiles causæ generatim allegatæ.
90. Facilius cum Magnatibus quam cum alijs dispensatur.
91. Majus impedimentum majorem excipit causam,
92. Quæ vera esse debet,
93. Non quidem Supplicationis Romanæ destinata.
94. Sed concessionis gratiæ.
95. Et executionis literarum tempore.
96. Non etiam tempore ipsius usus dispensationis.
97. Ex causa justa, solum existimata, facta dispensatio:
98. Non etiam cum impedimenti ignorantia initum conjugium subsistit. Ad honorem.

74 **A**D honestatem dispensationis in matrimoniorum impedimentis justam aliquam & rationabilem causam exigī, nemo est, qui inficias eat.

An etiam ad valorem, dubitandi ratio est; quod, nullā justā causā exigente aut suadente, facta legis relaxatio ad destructionem, non ad ædificationem tendere, & dissipatio potius, quàm dispensatio esse videatur. Quod licet ita se habeat, non tamen idcirco indiscriminatim omnis dispensatio, quæ justā causā destituitur, etiam nulla est.

Quænam autem talis, aut valida sit, planum reddet satis concordibus DD. suffragiis approbata distinctio inter personas potissimum dispensantes; vel enim dispensatio ab eo, cujus Constitutione vel autoritate impedimentum, sicut primò est introductum, sic & solvi tollique potest, vel ab aliquo inferiore conceditur? si prius, eam Jure subsistere: si posterius, valore destitui *citr.* Covarruviz p. 2. de Sponsal. cap. 6. §. 7. n. 11. & §. 9. n. 8. Sanchez Lib. 8. de Matrim. disp. 17. n. 4. & 24. Pontii Lib. 8. de Matrim. cap. 14. n. 7. & §. 8. & aliorum ab his relatorum communis sententia, ratioque de priori aperta est; quod, cum ab ejus voluntate impedimenti obligatio & vis tota pendeat, sanctionem, quæ impedimentum constitutum est, respectu certarum personarum relaxare: imò omnino revocare valeat. De posteriori verò

76 v. g. de Episcopo aut alio simili Prælato; quod in sanctione sive Jure Ecclesiastico, quò impedimentum constitutum est, dispensare nequeat, nisi ex concessione superioris, cujus autoritate est constitutum, *arg. can. Inferior 4. dist. 21. & c. Cum inferior 16. de Majorie. & Obed. à Papa autem ipsi non nisi rationabiliter, ac proinde justā causa exigente aut sua-*

dente, dispensandi facultatem concessam, præsumi possit. Unde ab illo sine ulla, etiam bonā fide existimata, ejusmodi causa facta dispensatio propter defectum potestatis non subsistit.

Justas in Nuptiarum impedimentis dispensandi causas Navarrus *Manual. cap. 22. n. 87.* & Sanchez *Lib. 8. de Matrim. disp. 19. n. 8.* ad ternarium reducunt. Alii plures, & non eòdem omnes numero, statuunt. Corradus sex supra viginti, in Curis Apostolicis observatas, recenset *Prax. dispens. Apost. Lib. 7. cap. 2. & 3.* quas dodecade comprehendere juvabit.

77 Prima est prærogativa dignitatis Regiæ vel Principalis, cujus intuitu in Consanguinitatis & Affinitatis, ex legitimo conjugio ortæ, secundo gradu & aliæ rarioris exempli dispensationes concedi solent, approbante non obscure S. Synodo Tridentina *Sess. 24. cap. 2. in fine, de Res. Matrim.* Ratio est; quòd inita inter ejusmodi personas conjugia Regnorum ac Principatuum felicitatem, pacis & tranquillitatis publicæ conservationem spectent, *citr. Sanchez n. 5. & Gobat Experient. tract. 9. n. 604.*

78 Secunda, conservatio splendoris ac dignitatis familiæ illustri, aut nobilitate præcellenti, opumque in eadem cognatione: cujus intuitu in gradibus etiam propinquioribus petita dispensationes aliquando conceduntur, cum; quòd illustres & nobiles valde anxii ac solliciti sint, ne ipsorum bona extra familiam alienentur, juxta illud, *Hereditas nostra versa est ad alienos, domus nostre ad extraneos, Jeremiæ cap. 5. v. 2. l. Pater 38. §. 7. ff. de Legar. 3.* Tiraquell. *de Nobilit. cap. 37. n. 23.* tum verò; quòd ejusmodi splendoris & opum in iis conservatio ad bonum publicum pertineat, *l. 1. §. 13. V. Publicè ff. de Inspec. ventre.*

79 Tertia, excellentia meritorum in
N n ? Eccle-

Ecclesiam, laborum in bello contra infideles, hereticos, aliisque Reipublica hostes exantlatorum, *can. Tali 17. ibi, Nisi quem evidens meritorum prerogativa commendat, l. q. 7.* quia rationi & aequitati valde conveniens est; ut Ecclesia benignam ac liberalem se exhibeat erga eos, qui de ipsa bene meriti sunt aut mereri possunt, *cit. Sanchez n. 32. Perez de Matrim. disp. 45. f. 5. n. 11. & Corradus sit. cap. 2. n. 109.* Neque propriorum duntaxat meritorum ipsius Oratoris, sed paternorum quoque & conjunctorum intuitu: imò etiam ad extraneorum, de Ecclesia meritorum, preces pro Oratore interponentium, instantiam dispensationes aliquando concedi consueverunt.

30. Quarta, si conjugio inter personas Jure impeditas initò pax & concordia stabiliri, sopiri odia, discordiæ extinguere, removeri periculum animæ, scandala evitari, gravia damna & mala, quæ aliàs timenda forent, excludi valeant, *cit. Sanchez n. 8. Perez n. 6. & Corrad. à n. 62.* Ratio est; quia hæc publicè interfunt; ut propterea eorum intuitu, sicut à communis Juris Regulis receditur in aliis, *c. Cum ex injuncto 2. de Novi oper. nunt.* sic in conjugiorum obstaculis humanò Jure proditus dispensationis gratia meritò concedatur.

31. Quinta, si eòdem super bonorum successione, super dotalibus aliisque magni momenti rebus aut juribus motà litem componendâ tollendâque; aut quam Oratorum alter habet & ob inopiam vel rerum imperitiam prosequi non potest, alterius expensas subministrantis vel prosecutionem in se suscipientis auxiliò ad optatum exitum perducendam speretur, *Sanchez, Perez l. cit. & Corradus à n. 52.* ubi ex hac causa in gradibus remotioribus dispensationes concedi, ait. Ratio est partim; quòd, cum lites occasio odio-

rum, & discordiarum fomenta sint, sopiri & expediri publicè interfit, *c. Finem 5. de Dolo & l. Quidam 12. in fine, ff. de Reb. credit.* partim verò; quòd ad pietatem pertineat pro rerum suarum salutura certantibus & auxiliò destitutis omnibus modis subvenire.

Sexta, si ob loci aut etiam locorum angustiam vel cognationem foemina in loco valde propagatam non facile reperiat matrimonium æquale, nisi hoc cum persona sanguine vel affinitate conjuncta vel aliter impedita contrahatur; & propterea foemina manere innupta, vel ipsa aut etiam vir cum persona, nobilitate vel opibus inferiore, vel Religione, morum honestate, ætate dispari, aut genio non conveniente inire conjugium, vel in alium locum se transferre, aut extraneam ducere cogatur, *cit. Sanchez n. 12. Perez n. 7. & Corrad. à n. 6.* Ratio est partim; quòd durum foeminae sit, propriæ originis locum deferere & transfigere vitam, patris matrisque & consanguineorum consortiò solatiòque destitutam: partim verò; quòd communi & privato ipsorum conjugum bono valde expediat, personas ad unum alterumve conjugium non coarctari & matrimonia iniri inter pares: & inter valde disparis inita multis incommodis sint subiecta, *Tiraquell. l. Connub. 5. à n. 1.*

Septima, si foemina ob defectum dotis competentis sponsum, aut vir ob tenuitatem patrimonii sponfam extraneam statùs sui conditioni convenientem habere nequeat: possit autem ex propinquis aut aliter impeditis, *cit. Sanchez n. 16. Perez n. 8. Palao Tract. 28. disp. 4. p. ult. §. 2. n. 2. & Corradus n. 12.* ubi notat, hanc ab aliquibus cum Paupertatis causa, sed perperam confundi; quòd ob istam: non autem ob incompetentiam dotis Oratores expensarum in dispensatione re-

tione requisitarum vel earum partis solutione liberentur. Ratio autem dispensationis ex hac causa in gradu saltem remotiori & aliis impedimentis facilioribus concedi solita est; quòd ad bonum publicum conferat; ut ob defectum dotis feminae inupta remanere non cogantur cum continentia, vel cum infaulti matrimonii periculo inaequali nubere.

84. Quantumvis autem ad dispensationem sufficiens causa sit. Primò, si feminae competens dos deficiat de presenti, licet hujus cum tempore acquirendae spes sit ex successione alicujus consanguinei intestati aut etiam testati, aut legato ab eo relinquendo, si hæc ejus spes consanguinei liberâ dispositione destitui possit, aut succedendi jus, quod habet, revocabile sit, Navarrus *Consil. 19. de Rescript. in fine, cit. Sanchez n. 24.* Secundò, si legitima filia à parentibus jure debita ad competentem dotem constituendam non sufficiat, aut illam ad competentem dotem augendò filia plus quam ceterorum liberorum præsertim masculorum singulis relinqui deberet, DD. *cit.* Tertio, si bona patrimonii jam acquisiti, aut ad cujus acquisitionem jus habet, implicata litibus, & periculum sit, ne causâ cadat, nisi viro quartò gradu conjuncto aut aliter impedito nubat, *cit. Sanchez n. 20.* Quartò, si parentum facultates ita tenues essent, ut dotem filiae competentem assignandò se bonis, ad congruam sustentationem necessariis, deberent spoliare, *cit. Sanchez n. 24. & Pontius Lib. 8. de Matrim. cap. 21. n. 23.*

Sufficiens tamen dispensandi causa desideratur. Imprimis, si sponsa quidem inops, sed ejus parentes essent opulenti; quòd hi filiam dotare teneantur, *l. fin. V. Neque enim, C. de Dot. promiss. cum dos succedat locò legitimæ, l. unic. §. 11. C. de Rei Uxor. alt. & alimentorum,*

Baldus Novell. *de Dote, p. 6. privileg. 16.* Deinde, si femina dotem ad sibi æquali nubendum sufficientem, & insufficientem habeat respectu consanguinei præstantioris, ipsam ducere volentis, *cit. Sanchez n. 17. Pontius n. 23.* Demum, si, quæ dispensationis impetratæ tempore dote carebat, antequam illa per Ordinarium expediretur, instituta hæres, aut magna quantitas legatum ei fuit relictum; cum enim tali casu causa cessarit, dispensatio corruet, *arg. e. Cum cessante 60. de Appellat. Nisi institutio vel legatum post matrimonium jam initum innotuisset, cit. Sanchez n. 27. & Pontius cap. 20. n. 2.*

Octava dispensationis causa est, si 85. ex matrimonio cum consanguineo, affine, aut aliunde impedito publicè bonæque fide inito suscepta sit proles: imò etiam, si ex tali conjugio proles suscepta non sit, *cit. Sanchez n. 33. & Perez n. 12.* talibus enim gradu non valde propinquò conjunctis dispensatio haud ægre concedi solet favore prolis; quòd, licet ea sit legitima, *e. Cum inter 2. & e. Ex tenore 14. Qui filii legit.* conservatio tamen conjugii inter parentes valde conferat ad ejus bonam educationem: &, licet proles suscepta non sit, ita copulatorum separatio sine gravibus incommodis & scandalo raro fiat, *e. Quia circa 6. in fine, de Consang. & affinit.* Secus esset, si matrimonium ab utroque malâ fide vel denuntiationibus sine justa causa omissis initum, & proles jam suscepta esset; quòd neque incestus parentum, neque incestuosa etiam multiplex proles gratiam Apostolicam mereatur; cum istius multiplicitas exaggeret crimen parentum, *e. Cum haberet 5. de eo, qui cognovit & istorum conjugio non legitimentur, e. Tanta 6. Qui fil. legit. & ibi DD.*

Nona, si ita consuli valeat famæ mulieris, 86.

lieris, quæ non quidem matrimonii ineundi aut super hoc dispensationis facilius impetrandæ spe, sed ex fragilitate, & velana libidinis vehementiâ impellente, jam imprægnata vel corrupta est; vel etiam si corrupta non sit, singularis tamen adeoque familiaris inter eam & virum conversatio intercessit, ut sponsalium vel commercii carnalis inter eos intercedentis publica, licet falsa, suspicio sit orta, eamque ob causam fœmina statui suo conveniens conjugium cum alio non consequatur; hanc enim etiam causam, ut Oratricis honori & animæ consulatur, à Papa hodie admitti, Curia praxis docet, testibus *citt.* Gobat *n.* 606. & Corrado *cap.* 3. *an.* 1.

37. Decima & in Continentiæ ac Religionis votis ad conjugium ineuandum dispensandi iusta, & notoriâ Curia Apostolica praxi approbata causa est vehementia passionum, & ex nimia carnis fragilitate proveniens maxima difficultas voti adimplendi, & probabile periculum frequentium transgressionum, *c.* *Veniens* 6. *Qui Cleric. & vovent.* quò locò Alexander III. ex hac causa in voto Continentiæ cum muliere dispensavit, Ratio est; quòd æquum omnino sit, ut votò erga Deum contracta obligatio, quando ea voventi iustò difficilior & animæ periculosa apparet, Dei humanas infirmitates miserantis nomine remittatur, aut in aliud pium & voventis viribus magis accommodatum opus commutetur. Ita cum Panormit. *in c. cit. n. 9.* Alex. de Nevo *ibid. n. 9.* Sylvester *V. Votum 2. q. 14.* Navarrus *Manual. cap. 12. n. 78. citt.* Sanchez *disp. 20. n. 18.* & Palao *§. 2. n. 3.*
38. Undecima, & in iisdem dispensandi iusta causa est, quòd votum leviter & imperitus fuerit, sine matura deliberatione editum, vi meruere etiam levi extortum, vovens ad id emittendum dolò

inductus sit: ut de voto leviter emisso ex *c. Venientis 2. de Voto* verbis, *Ipsum à voto, quòd facilitate perius, quàm ex arbitrio discretionis processit, absolvimus;* de extorto metu dolove obtento inde constat; quòd ita gesta exceptionis optè vel imploratò iudicis officio rescindantur & editi voti remissio cedat ad honorem Dei, obligationem, cui aliena iniquitas causam dedit, facillè remittentis, *citt.* Sanchez *n.* 15. & Palao *Trat. 15. disp. 2. p. 9. n. 9.* metum mortis, ex naufragio, infirmitate, aliavè simili causa impendentis, causam huiusmodi dispensationis iustam esse, negantes: nisi ejusmodi mali apprehensio maturam deliberationem & prudens consilium exclusisset, *arg. c. Venientia cit.*

Duodecima est; si Oratores nobilissimæ aut aliàs valde honestæ familiae sint, dispensari cum iis in gradibus saltem remotioribus non rarò solet *Ex certis rationabilibus causis*, nullâ in specie expressâ. Quòd modò concessâ, licet de stylo Curia dispensationes *Sine causa* vocentur, revera tamen semper Papam iusta aliqua causa movet ad earum concessionem. Unde sic ideo solum vocantur quòd certa causa non exprimitur ac propeletur: neque etiam inquirenda sit ab executore, sed sufficiat, verificari alia narrata, v.g. an, ut literis exprimitur, quòd de nobili vel honesta familia sint Oratores, *citt.* Sanchez *n.* 35. & Corrado *cap. 2. an. 11.*

Circa enumeratas & similes causas alias, quæ pro impetrandâ in nuptialibus impedimentis dispensatione allegantur & admitti solent, probè notanda sunt tria.

Primum & *n. 77.* ex Tridentino insinuatum est, ex iis dispensationes faciliùs Principibus ac Magnatibus, quàm aliis concedi: idque citra vitium acceptationis

ptionis personarum; quod eorum conjugii firmiter pax & tranquillitas publica stabilietur: & quod salus publica ab iis magis pendeat: & Ecclesiae expediat, eos habere faventes, *citt.* Sanchez n. 5. Perez n. 4. & Palao §. 2. n. 1.

91. Alterum, quod majus est conjugii impedimentum, eod majorem & urgentiorem dispensationis causam desiderari, ut in eo dispensetur; sic enim major, ut in consanguinitate quam in affinitate: ut in utriusque propinquo quam remoto gradu; majorque & urgentior causa existitur; ut in matrimonii rati quam sponsalium, in voti solennis quam simplicis vinculis; ut in spiritualis cognationis, quam legalis, in criminis, neutro machinante, quam utriusque vel alterius in necem conjugis machinatione interveniente commissi, impedimentis dispensetur. Ratio perspicua est; quia quod fortius ac strictius vinculum est, eod magis urget lex seu Canon ipsaque ratio prohibitionis, *citt.* Sanchez n. 7. & Palao n. 1.

92. Postremum, recensitas causas in impetrationis literis allegatas veras esse & coram executore verificari oportere aded; ut, si falsae sint, dispensatio obreptitia ipsaque jure invalida sit; quia sunt causae finales, hoc est, tales, quae Papam principaliter movent ad dispensationem concedendam; ut, si non subsistant, istius gratia corruat propter defectum consensus in concedente; cum in literis Apostolicis, licet non exprimitur, semper subintelligatur clausula, *Si ita est, Si preces veritate nitantur*, c. *Ex parte 3.* & c. *Olim 25. de Rescriptis.* ut ad hanc Rubricam a n. 35. est explicatum. Si in literis allegatae sint duae causae vel plures, multum interest, an non nisi simul, vel earum singulae seorsim sumptae sufficien-tes sint ad gratiam impetrandam; cum, si non nisi simul sumptae hanc vim habe-

ant, omnes esse veras necesse sit, ut dispensatio obreptionis vitio non laboret; contra, si earum una duntaxat vera sit, gratia subsistet, quando allegatarum singulae seorsim sumptae ea vi pollent; ut ut ad *cit. Rubricam* dictum a n. 84.

Dubium nunc & sicut frequentis in praxi usus sic difficilis resolutionis quaestio est de tempore, quod dispensationis causam esse veram, est necesse; quadruplex enim tempus est. Primum, quod Oratores supplicationis literas mittunt Romam. Alterum, quod dispensationis literae Romae expediuntur. Tertium, quod istas sibi exhibitas Ordinarius vel Confessarius exequitur & cum Oratoribus actu dispensat. Postremum, quod isti dispensationis gratiam sibi factam, conjugium ineundum, utuntur.

Primò sive missionis tempore, si causa non subsistat, dispensationem obreptionis vitio laborare & esse irritam, suadet ratio; quia si eod tempore non subsistat, Oratores dolose mentiuntur: dolose autem mentientibus gratia Apostolica non suffragatur, c. *Super literis 20. de Rescriptis*, quod relatus Innocentius III. eos, qui falsitatem per malitiam expriment, *In sua perversitatis penam nullam ex literis Apostolicis commodum consequi*, declarat. Sed ratio haec intentum non persuadet; quia, sicut clausulas, *Si ita est, Si preces veritate nitantur*, sic & c. *citt.* textum ad Apostolicam concessionis tempus referendum, patet ex *cc. mox allegandis*, & DD. fere omnium sententia est, Sanchez *disp. 30. u. 2.* & Perez *f. 6. n. 2.*

93. Secundò itaque, sive literarum in Curia Apostolica expeditarum, tempore causam dispensationis veram esse, necessarium aded est; ut, quamvis ea antè & postea existat, gratia non subsistat, ut planè liquet ex c. *Quia circa cit.* & c. *Si eo tempore*

o o

tempore *g. de Rescript. in 6.* quorum textuum priori ex causa habitæ prolis concessa dispensatio irrita habetur ex ratione; quod illa, *Ante dispensationem obventam, viam fuerit uniuersæ carniæ ingressa*; posteriori, à Papa prouisus de beneficio curato hoc consequi nequit, *Si tempore datæ sive expeditionis literarum Apostolicarum ob defectum legitimæ ætatis Non sit idoneus*: quamvis idoneus sit tempore collationis sive executionis literarum. Ratio est; quia dispensationis gratia fit cum expressa vel subintelligita clausula, *Si preces veritate nitantur*. Cùm ergo istius clausulæ sensus sit, si preces mihi proposiæ veræ sint, pro dispensatione impetranda allegatam causam veram esse, necesse est tempore concessionis & expeditarum in Curia literarum. Ita cum Panormit. & Alex. de Nevo *in c. Quia circa cit. n. 8.* Gutierrez *2. Q. Canon. Lib. 2. cap. 15. n. 131. cit. Sanchez n. 4. & Perez n. 3.* Quare hi DD. Ordinarios & Confessarios salubriter monent, ut diligenter examinent, an dispensationis petiæ causæ veræ fuerint tempore datæ seu commissionis Apostolicæ; ne ob causæ, dispensationis commissæ tempore non subsistentis, defectum dispensatio obreptitia ejusque vigore contractum matrimoniū irritum sit.

Sed, licet hæc explorata omnino videantur, si dispensationis literæ, ut *cc. cit.* & stylò veteri siebat, contineant gratiam jam factam, casu tamen, quò, ut modernò stylò solet, illa gratiam faciendam sive dispensandi mandatum duntaxat continent, Corradus *Lib. 7. cap. 6. n. 24.* sufficere existimat, si pro dispensatione impetranda allegatæ causæ veræ sint tempore actualis dispensationis, de qua mox.

Tertiò enim sive ipsius executionis 95. ab Ordinario vel Confessario faciendæ

tempore causam esse veram, ac proinde ejus veritatem perseverare vel saltem existere oportere, docent Suarez *Lib. 6. de LL. cap. 20. n. 13. cit. Sanchez n. 8. Pontius cap. 20. n. 3. & Perez n. 4.* Ratio est; quia Confessario & Ordinario non datur facultas injustam, sed iustam tantum dispensationem concedendi: dispensatio autem, causâ finali totâ cessante, esset injusta; cùm destitueretur legitimâ causâ, hòc ipsò; quòd ista jam cessant.

Postremò etiam sive usus v.g. ipsius contractus nuptialis tempore causam verificari, ad valorem dispensationis exigunt *cit. Sanchez n. 14. & Coninck disp. 33. n. 94.* eandem reddentes rationem, & confirmantes exemplò dispensationis ad comestionem carniū in Quadragesimâ impetratæ, allegatâ speciali infirmitate: quâ cessante dispensationis usus & esus carniū cessat; quòd, si dispensatio ad valetudinis planè recuperatæ tempus porrigeretur, injusta fuisset. At meliùs, causâ postremò hoc primùm tempore cessante, dispensationis gratiam in impedimento factam perseverare, *Atq. Regule Decet. 16. in 6. cum Sylvestro ff. Dispensatio q. 11.* defendunt *cit. Gutierrez cap. 15. à n. 30. Suarez cap. 20. n. 15. Pontius n. 4. Perez n. 6. & Gobat Tract. 9. n. 677.* Ratio est; quia gratia dispensationis consummatur ipsâ relaxatione legis, sive impedimenti per legem introducti ablatione: quâ semel rite factâ sublatum impedimentum non redit; cùm, si preces veritate niti conuictis, in eo ad matrimoniū validè contrahendū effectum dispensatio simpliciter & absolute concedi jubeatur, & concedatur à literarum Apostolicarum executore.

Neque paritas est cum dispensatione ad esum carniū; quia, sicut obligatio à carnibus abstinendi, sic in ea causa præsentis infirmitatis indulgentia dispensatio

spensatio successiva & virtute multiplex est pro numero dierum Quadragesimæ: quorum singulis cum virtualiter singulæ dispensationes respondeant, singulæ exigunt justam causam; ut, causâ respectu posteriorum cum tempore cessante, respice. Et earum dispensatio cesset. Secus est in dispensatione super impedimento; quia hæc unica individuâque est, & ad unum atque indivisibilem effectum tota simul conceditur; atque idcirco, ejus causâ concessionis tempore existente, tota consummatur & effectum proximum sive ablationem impedimenti consequitur.

97. Dubium secundum est, an valida sit dispensatio facta ex causa, quam ab Oratore fideliter expositam dispensans justam ac sufficientem esse, bonâ fide & rationabiliter existimavit: licet revera sufficiens non esset. Illam certè, ex eâque secutum matrimonium valore destitui, cum Pontio *Lib. 8. de Matrim. cap. 14. n. 8.* vult Palao *Tract. 3. disp. 6. p. 8. §. 2. n. 5.* cum; quod aliâ validum esset matrimonium sine dispensatione initum à sponsis, istâ sibi opus non esse bona fide existimantibus: tum verò; quod allegantes superiorem sine legitima causa dispensasse in Curia Apostolica audiuntur, licet ille causam ex qua dispensavit, legitimam fuisse, bonâ fide existimavit.

Sed à generali doctrina de dispensatione in lege, tradita *Lib. 1. tit. 2. n. 170.* non recedendum & benignior sententia præferenda est cum Azor *p. 1. Instit. Lib. 7. cap. 29. q. 6.* Sanchez *cit. disp. 17. n. 8.* Joan. Sancio *Select. disp. 54. n. 39.* & Perez *disp. 45. f. 1. n. 3.* talem dispensationem pro valida habentibus, eâque persuasione ratione; quod verisimile non sit, aliam summi Pontificis mentem esse circa leges suas & Dei circa suas, in quibus dispensandi facultatem inferioribus permisissent; cum dispensationem ab

his factam ex causa, quam legitimam esse prudenter existimaverunt, subsistere Ecclesiæ recta gubernatio exposcat; ut fidelium obvietur scrupulis eorumque conscientiarum tranquillatur; atque ab Ecclesiarum Prælati bona fide ac prudenter gesta firmitatis robore non destituantur, facillèque infringantur.

Hinc tamen legitime non inferitur valor matrimonii, bonâ fide initi ab ignorantibus impedimentum; quia, privatis ignorantibus bonam fidem ad illius valorem non proficere, satis liquet ex eo; quod ab ipsis impetrata super impedimento dispensatio invalida sit, quando ab ipsis per meram simplicitatem & ignorantiam; ac proinde bonâ fide falsitas expressa aut suppressa est veritas, quam si revera subsit, exprimi Jus vel Curia stylus requirit, per textum *c. Quia circa 6. de Consang. & Affinit. & arg. c. Super literis 20. de Rescriptis*, atque ad hanc Rubr. tradita à *n. 79.* Ratio est; quia privatorum bonâ fide gestos hujusmodi actus valere, Ecclesiæ istiusque fidelium recta gubernatio non exposcit; quod eorum nullitas obnoxia non sit incommodis, quæ secum trahit nullitas eorum, quæ ab Ecclesiarum Prælati bona fide & debita circumspectione geruntur.

Neque in contrarium urget praxis Curia, cum; quia à superiore sine legitima causa dispensatum exponentes in Curia ideo audiuntur; quod dubium sit, an is prævia causâ cognitione & circumspectione debita processerit dispensando: tum verò; quia in hac peti & impetrari sæpè solent dispensationes non ob præcisam earum necessitatem, sed ex superabundantia ad majorem securitatem hominum scrupulosorum plenèque tranquillandas eorum conscientias, ut rectè observat *cit. Perez n. 4. in fine.*